

На основу члана 43. Статута Института за заштиту биља и животну средину, а у складу са чл. 1 и чл. 2. став 1. алинеја 3 Правилника о безбедности и здрављу на раду Института за заштиту биља и животну средину бр. 905/1 од 24.03.2025. године, директор Института дана 14.05.2025. године доноси

ИНСТИТУТ ЗА ЗАШТИТУ БИЉА
И ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Број

1657

14. 05. 2025 год.

БЕОГРАД, Теодора Драјзера 9
2660-049, 2660-079, Факс: 2669-860

Правилник о теренском раду Института за заштиту биља и животну средину

1. УВОД

Теренски рад представља интегрални део рада запослених и сарадника Института за заштиту биља и животну средину (у даљем тексту: „Институт“).

Циљ овог правилника јесте да дефинише правила теренског рада Института, која ће бити обавезујућа за истраживаче Института и за сараднике ван Института са којима се теренска истраживања реализују. Прописана правила представљаће основу за ефикасан рад на терену и обезбеђивање максималног степена безбедности свих учесника.

Правила теренског рада Института дефинисана овим Правилником имају општи карактер и заједничка су за све типове истраживања. Уколико затим постоји потреба, посебне процедуре, специфичне за сваки тип теренског рада, дефинишу се на нивоу одсека, под надлежношћу руководиоца одсека и/или руководиоца пројекта у оквиру кога се теренски рад реализује.

2. ЦИЉЕВИ И ПРОЦЕДУРЕ ТЕРЕНСКОГ РАДА

Конкретни циљеви теренског рада одређују се у сваком појединачном случају, у зависности од предмета истраживања, али у начелу подразумевају постављање огледа у пољу, оцену огледа у пољу, прикупљање биолошког материјала на терену и сакупљање теренских података.

Самим тим, процедуре теренског рада најчешће обухватају:

- евидентирање географских координата и надморске висине локалитета;
- постављање огледа у пољу;
- оцењивање огледа у пољу (бележење релевантних података о успешности спроведеног истраживања у пољу);

- сакупљање биолошког материјала на терену;
- мерења и прикупљање пратећих података и додатних узорака који пружају информације о локацији истраживања - подаци о станишту, начину коришћења земљишта, мерење основних параметара животне средине, прикупљање узорака за анализу састава и структуре компоненти које описују станиште (нпр. узорци за анализу земљишта и воде);
- адекватно складиштење материјала;
- транспорт материјала са терена; и
- безбедно одлагање прикупљеног материјала у Институту.

3. ПРИПРЕМА ЗА РАД НА ТЕРЕНУ

Није дозвољено да истраживачи иду сами на теренска истраживања. Сваки руководиоца одсека или пројекта у оквиру кога се врши истраживање дужан је да обезбеди да се на локацији на којој се врши теренски рад налазе барем две особе обучене за обављање теренског рада.

У изузетним и специфичним случајевима истраживач теренска истраживања може обавити и сам. У том случају је неопходно да лично попуни образац (Прилог 1) о занемарљивости додатног ризика од самосталног изласка на терен којим потврђује да сноси пуну личну одговорност за такву процену. Тај документ у себи садржи и податке о особи са којом ће приликом таквог изласка на терен истраживач бити у редовном контакту.

Није препоручљиво ни да истраживач сам путује на место реализације теренског истраживања користећи службено возило Института.

Припрема за теренско истраживање подразумева јасно и прецизно дефинисање циљева истраживања и метода за реализовање тих циљева. Пре поласка на теренско истраживање неопходно је извршити и планирање временског оквира теренског рада (датуми поласка и повратка), потребних средстава и особља обученог за обављање теренског рада, као и сагледавање безбедносних услова и ризика локалитета на коме се теренски рад спроводи.

3.1. Одабир локалитета и планирање трасе теренског истраживања

Пре поласка на теренско истраживање неопходно је извршити пажљиво планирање и дефинисање локалитета, односно трасе теренског истраживања. Овај процес подразумева сакупљање свих релевантних информација о истраживаном локалитету, које ће обезбедити да теренски рад буде спроведен на безбедан и ефикасан начин.

3.2. Превоз и употреба службених возила

У реализацији теренског рада користе се службена возила Института, уколико планом рада није предвиђено другачије.

Запослени који управља службеним возилом Института мора имати важећу возачку дозволу „Б“ категорије, а током трајања теренског рада мора уз себе имати и фотокопију уговора о раду.

Институт примењује правила о условима и начину коришћења службених возила, која се односе на право коришћења возила, техничкој исправности и уредности возила, и извршавање законских и других обавеза у вези службених возила (Правилник о условима и начину коришћења службених возила Института бр. 900 од 16.05.2017. године).

Надлежни Радник за одржавање објекта, возног парка и обављање пољских експеримената (Члан 40. Правилника о организацији и систематизацији Института бр. 802 од 27.03.2024. године) је одговоран и дужан да обезбеди да је свако службено возило технички исправно и у себи садржи сву законом прописану опрему, укључујући и комплет за прву помоћ.

3.3. Документација за рад на терену

Сви чланови тима који учествују у раду на терену морају код себе поседовати важећа лична документа којима се утврђује њихов идентитет, важећу здравствену књижицу и потписане путне налоге за обављање теренског рада.

Сваки истраживач приликом закључивања Уговора о раду са Институтотом потписује и изјаву у којој потврђује да је упознат са Правилима теренског рада Института и да је свестан могућих ризика током рада на терену (Прилог 2). Ова изјава се трајно чува у досијеу запосленог. Наведена изјава је обавезна за све запослене на Институту који обављају теренски рад, као и за истраживаче који нису запослени на Институту, а који учествују у теренском раду који реализује Институт (Прилог 3).

У случају када се теренски рад спроводи у у заштићеним подручјима, као и за прикупљање заштићених биљних врста из дивљих популација, неопходно је поседовати дозволу надлежног Министарства заштите животне средине Републике Србије, која се издаје у складу са препоруком Завода за заштиту природе Републике Србије и сагласност Управљача заштићеног подручја. Дозвола се издаје за текућу годину и прибавља се сваке године.

Дозвола Министарства прецизира методологију узорковања, чиме се осигурава да заштићене врсте и природна станишта неће бити угрожени. У случају рада у заштићеним подручјима обавезно је долазак истраживача најавити надлежним органима (Управљачу) заштићеног подручја и понети фотокопију дозволе.

3.4. Планирање трошкова

Трошкови горива за теренска истраживања која се обављају у оквиру Уговора о финансирању и реализацији научноистраживачког рада Института са Министарством науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије, реализују се из средстава одсека одобрених за материјалне трошкове истраживања.

За реализацију теренског рада у оквиру других националних и међународних пројеката трошкови су предвиђени у оквиру буџета пројекта.

За реализацију теренског рада у оквиру обављања услужних послова за које је Институт овлашћен трошкови се реализују из средстава надлежног одсека Института.

Дневнице, трошкови путарина, потрошни материјал и опрема неопходна за теренски рад, смештај и сви други применљиви трошкови реализују се из материјалних средстава одсека или пројекта.

3.5. Амбалажа, опрема, прибор и потрошни материјал

У зависности од циља рада на терену, односно типа узорака и пратећих података који се прикупљају, потребно је понети адекватну амбалажу за паковање и транспорт узорака (нпр. кутије за узорке, пластичне зип-кесе за узорке, флаше одређене запремине, папирне кесе за биљке, хербаријум, микроепрувете различитих величина, итд.), опрему и прибор (нпр. скапеле, маказе, кутије за складиштење, алат за копање, баштенске маказе, лопатицу, нож, свеску - теренски дневник, самолепљиве етикете за обележавање узорака, GPS уређај и др.) и потрошни материјал (нпр.резервне батерије за GPS уређај, трајне маркере за обележавање узорака, оловке и др.).

3.6. Лична опрема и пратећи садржај

Сви чланови тима морају бити адекватно обучени и опремљени за реализацију теренског рада, што у зависности од карактеристика терена, доба године и типа активности које теренски рад подразумева обухвата: адекватну заштиту од сунца, репелент за инсекте, одговарајућу водоотпорну обућу, панталоне од јачих материјала који штите од инсеката и уједа змија, водоотпорну одећу у виду кишних мантила и др.

Сви чланови истраживачке групе морају имати лекове који су им прописани терапијом, флашу воде и мању количину нектварљиве хране.

3.7. Медицинска и прва помоћ

Неоходно је да сваки истраживач који се упућује на теренски рад буде свестан свог здравственог стања и склоности ка алергијама, као и да са собом носи лекове који

спречавају потенцијална погоршања и компликације здравственог стања. Такође је пожељно да вођа истраживачког тима буде упознат са здравственим стањем свих чланова тима, а нарочито са онима који су под редовном медицинском терапијом.

Препорука је да се током теренских истраживања са собом увек носе:

- средства против уједа инсеката;
- дезинфекциона средства;
- средства за затварање рана;
- заштитне рукавице.

Неопходно је да се у службеном аутомобилу, а у близини места реализације истраживања налази прибор за прву помоћ.

У случају спровођења теренског рада у областима које могу бити контаминирани патогенима или загађивачима, неопходно је предузети све мере заштите од изложености, укључујући ношење заштитне опреме (нпр. рукавице, одговарајућа одећа и обућа и др.).

4. ТЕРЕНСКИ РАД

4.1. Комуникација

Активности током теренског рада се спроводе организовано, тако да се избегне појединачно одвајање од групе. Организованост теренског рада подразумева да су сви чланови тима упознати са свим релевантним информацијама које су од значаја за дати излазак на терен.

Неопходно је да сви чланови тима на терену буду свесни коме да се обрате и како да поступе у случају несреће или хитног случаја.

Уколико дође до незгоде или хитног случаја, потребно је одмах обавестити све чланове тима, позвати надлежне службе и затражити одговарајућу помоћ, уколико је потребно.

У случају незгоде са возилом, односно оштећења возила, возило није дозвољено користити и померати док се са сигурношћу не утврди да је безбедно за употребу. У вези с тим, неопходно је контактирати одговорно лице Института (Радник за одржавање објекта, возног парка и обављање пољских експеримената; члан 40. Правилника о организацији и систематизацији Института бр. 802 од 27.03.2024. године).

4.2. Безбедност

Сви чланови тима дужни су да воде рачуна о безбедносним питањима током трајања рада на терену.

За поштовање безбедносних процедура, од планирања терена до повратка у Институт одговоран је руководиоца одсека и/или руководиоца пројекта у оквиру кога се теренско истраживање реализује, или особа која се у оквиру датог истраживања поставља као вођа тима који спроводи истраживање на терену.

Увек је неопходно носити заштитну опрему која је идентификована за дати тип теренског рада.

Конзумирање алкохола и опојних дрога забрањено је свим члановима тима пре и током путовања, као и током рада на терену.

У случају када се ризици не могу свести на разумну меру, услед нпр. неповољних временских услова или било ког другог фактора, теренски рад се одгађа до тренутка када идентификовани ризик нестаје, или му се интензитет смањује на разумну меру.

4.3. Безбедност животне средине и одлагање отпада

Није дозвољено непрописно одлагање отпада, посебно хемијског, током реализације теренских истраживања.

Није дозвољено просипање хемикалија.

Сав комунални и рециклажни отпад настао током реализације теренског рада одлаже се на за то предвиђеним местима.

Хемијски отпад настао током теренског рада пакује се и доноси се на Институт, где се са њим поступа на за то прописан начин (члан 4.3 ИЗБИС ГЕП СОП-03 Руковање средствима за заштиту биља).

5. ПОСТУПЦИ РАДА НАКОН ПОВРАТКА СА ТЕРЕНСКОГ РАДА

5.1. Смештај узорака и опреме

Непосредно по повратку са теренског рада обавезно је адекватно складиштење сакупљених узорака. Такође је потребно вратити сав коришћени прибор и опрему у Институт, уз претходно чишћење теренске опреме и прибора. Сва опрема и прибор за теренски рад по повратку са терена мора бити безбедно ускладиштена у просторијама Института.

5.2. Повратак службених возила

По повратку са теренског рада службена возила се враћају у стању у каквом су преузета, уз евидентирање пређене километраже. У случају било каквих проблема у раду службених возила неопходно је одмах по уоченом проблему обавестити надлежног радника за одржавање објекта, возног парка и обављање пољских експеримената (Члан 40. Правилника о организацији и систематизацији Института за заштиту биља и животну средину).

5.3. Документација

По повратку са теренског рада, сви запослени који су учествовали у теренском раду треба да попуњене и потписане путне налоге са пратећом документацијом доставе Финансијско-рачуноводственој служби Института.

6. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Овај Правилник ступа на снагу даном доношења и објавиће се на интернет страници Института <https://izbis.bg.ac.rs/>

Ступањем на снагу овог Правилника, Правилник о теренском раду бр. 1266 од 17.05.2024. године престаје да производи правно дејство.

У Београду, 14.05.2025. године.

Директор Института

Др Ненад Тркуља

ИЗЈАВА О ЗАНЕМАРЉИВОСТИ ДОДАТНОГ РИЗИКА ОД САМОСТАЛНОГ
ИЗЛАСКА НА ТЕРЕН

Датум и време самосталног изласка на терен _____

Опис планираног самосталног изласка на терен

По потреби додати или уклонити редове

Особа са којом ћу бити у регуларном контакту при самосталном изласку на терен

Име и презиме _____

Контакт телефон _____

Додатне информације

По потреби додати или уклонити редове

На основу свега изнетог изјављујем да је додатни ризик од поменутог самосталног изласка на терен занемарљив и сносим пуну личну одговорност за изнету процену.

У Београду, _____

(име и презиме запосленог штампаним словима)

(потпис запосленог и ЈМБГ)

Институт за заштиту биља и животну средину
Теодора Драјзера бр. 9
11040 Београд

ИЗЈАВА

У потпуности сам упознат-а са Правилима теренског рада Института за заштиту биља и животну средину, и свестан-на сам могућих ризика који могу настати током теренског рада који реализује Институт.

(име и презиме запосленог штампаним словима)

(потпис запосленог и ЈМБГ)

Под пуном моралном и материјалном одговорношћу дајем следећу

ИЗЈАВУ

1. Да сам у потпуности упознат-а са Правилником о теренском раду Института за заштиту биља и животну средину.
2. Да сам у потпуности свестан-на могућих ризика током теренског рада и да сам упознат-а са обавезом коришћења заштитне опреме и опреме током теренског рада који реализује Институт и да ћу исту користити током истог.
3. Прихватам да ћу се током теренског рада понашати у складу са начином рада и поштовати упутства надлежних истраживача, у супротном сам сагласан-а да сносим одговорност за све штетне последице које могу настати услед мог несавесног и неадекватног понашања.
4. У потпуности преузимаам одговорност за материјалну и нематеријалну штету коју будем проузроковао-ла евентуалним кршењем закона, подзаконских аката и општих аката Института, а у вези са теренским радом који реализује Институт.
5. У случају настанка било каквог оштећења инвентара Института коју проузрокујем било намерно или услед крајњег немара или непажње, обавезујем се да насталу штету надокнадим у пуном износу.

У Београду, _____

Име и презиме

Боравим у Институту у својству:

(студент – број индекса и назив факултета)

Боравим у Институту у другом својству:

(број ЛК и код кога је издата)

Потпис